

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Белік Лариса Степанівна, Кузнецова Людмила Валентинівна СИНЕРГІЯ КЛАСИФІКАЦІЙ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: ПРАВОВИЙ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ ВИМІР	663
Гресь Юлія Олегівна, Хижняк Євген Сергійович СПОСІБ ТА ЗНАРЯДДА УЧИНЕННЯ УМИСНОГО ВБИВСТВА: СЬОГОДЕННІ РЕАЛІЇ ПРАКТИКИ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ	665
Д'ячкова Марія Олегівна ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ ПРЕЗУМПЦІЇ НЕВИНУВАТОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	667
Загородній Ігор Вікторович, Загородній Андрій Ігорович ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ МЕТОДИК ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ОСОБИ	670
Колодіна Анна Сергіївна, Васильковський Олександр Васильович КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДІЯЛЬНОСТІ З РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ	673
Федорчук Олександр Вікторович ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ПЕРЕДУМОВ ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННИЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОСАДОВИХ ОСІБ	676
Чернов Олександр Віталійович КРИМІНАЛЬНА ПОВЕДІНКА ТА ПСИХІЧНІ ВІДХИЛЕННЯ: АНАЛІЗ ОСОБИСТОСТІ ЗЛОЧИНЦЯ	678
Чіпко Наталія Василівна, Лисяк Назар Васильович ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНОЇ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНИЛА ШАХРАЙСТВО	681
Чумак Сергій Прокотійович, Фалінський Павло Миколайович НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ	684
Шершенькова Вікторія Анатоліївна ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	687
Яцкевич Руслан В'ячеславович СТРУКТУРА ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ ЗАГАЛЬНОКРИМІНАЛЬНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ	689
Алексєєва Ліна Леонідівна ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ТА ЖУРНАЛІСТСЬКИХ РОЗСЛІДУВАНЬ	692
Бершавська Анастасія Сергіївна ПОСОБНИЦТВО ЯК ЯВИЩЕ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ	694
Біцюк Андрій Володимирович РОЛЬ ТА МІСЦЕ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ У РОЗСЛІДУВАННІ КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	697
Волос Владислав Олександрович ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ЗА ПОПЕРЕДНЬОЮ ЗМОВОЮ ГРУПОЮ ОСІБ ..	699
Дрига Єлизавета Вадимівна ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЯВЛЕННЯ ФАКТІВ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ ЗБРОЇ ТА БОЄПРИПАСІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	701
Єленич Світлана Ігرافیвна ОБґРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ СТВОРЕННЯ СТРУКТУРНОЇ ВІЗУАЛІЗАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ОДЕСЬКОЇ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ШКОЛИ	703

Белік Лариса Степанівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової
діяльності, кандидат юридичних наук, доцент*

Кузнецова Людмила Валентинівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
начальник навчально-методичного відділу*

СИНЕРГІЯ КЛАСИФІКАЦІЙ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: ПРАВОВИЙ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ ВИМІР

Корупційні правопорушення становлять одну з найбільших загроз для національної безпеки та стабільності правопорядку, а також для розвитку правової держави. Вони знижують довіру до державних інститутів і підривають економічний розвиток, порушуючи базові принципи соціальної справедливості та демократичних цінностей. Такі правопорушення мають глибокий вплив на суспільство, оскільки корупція може проникати на різні рівні державної та економічної системи, руйнуючи принципи рівності та справедливості [1]. У зв'язку з цим виникає гостра необхідність у вдосконаленні механізмів виявлення та класифікації таких злочинів, інтегруючи правові та криміналістичні аспекти для підвищення ефективності розслідувань і покарань.

Кримінально-правова класифікація є основою для правозастосування, оскільки вона дозволяє чітко визначити норми, відповідно до яких здійснюється притягнення до відповідальності за корупційні злочини. Кримінальний кодекс України (ККУ) встановлює конкретні норми, які регламентують боротьбу з корупцією, і визначає, які саме злочини є корупційними. Окрім того, важливу роль у цій класифікації відіграє поділ злочинів за їх об'єктами посяганням. В Україні до корупційних правопорушень відносяться злочини, що зачіпають державне майно, публічні фінанси, а також документообіг та інші ключові сфери діяльності держави (ст. 191, 364, 368, 369, 210, 366 ККУ України) [2].

Згідно з цими нормами, корупційні правопорушення можуть охоплювати зловживання службовим становищем, фальсифікацію офіційних документів, вимагання вигоди або прийняття хабара. Водночас кримінально-правова класифікація корупції виходить не лише з об'єкта посягання, але й враховує конкретні методи вчинення таких правопорушень, наявність або відсутність особистої вигоди, а також рівень заподіяної шкоди.

Криміналістична класифікація корупційних правопорушень має свою специфіку, оскільки її основне завдання полягає у визначенні способів вчинення злочину та пошуку доказів, що підтверджують факт скоєння корупційного правопорушення. Це дозволяє розробити ефективні методики для виявлення та фіксації слідів злочину, а також для збору та оцінки доказів, що мають особливу важливість для розслідувань. Вона орієнтується на три основні категорії: способи вчинення злочину, типи доказів та інструменти, які застосовуються для їх виявлення.

Корупційні злочини можуть бути поділені на активну та пасивну корупцію, а також на зловживання службовим становищем. Наприклад, зловживання службовим становищем безпосередньо пов'язане з перевищенням повноважень з метою отримання особистої вигоди, що передбачено статтями 368, 369, 364, 191 КК України. Криміналістична класифікація допомагає зосередитись на розрізненні способів вчинення злочину та характеру доказів, які можуть бути використані для підтвердження вини підозрюваних.

До основних видів доказів, які є ключовими для розслідування корупційних злочинів, відносяться: документальні (наприклад, підроблені контракти, фальсифікація тендерних документів), цифрові (електронне листування, цифрові дані з IP-адрес), а також матеріальні докази (грошові кошти, цінності, майно). Збір та дослідження цих доказів є основними етапами в розслідуванні та визначенні фактів корупційних правопорушень [3].

Однією з основних проблем у боротьбі з корупцією є необхідність інтеграції кримінально-правової та криміналістичної класифікацій. Гармонізація цих двох підходів дозволяє не лише забезпечити юридичну визначеність злочину відповідно до норм Кримінального кодексу, але й значно підвищити ефективність збору та аналізу доказів, зокрема цифрових. Це, у свою чергу, суттєво покращує розслідування і забезпечує більш точні результати. Наприклад, розслідування злочинів, передбачених ст. 368 КК України, часто передбачає необхідність аналізу електронного листування, дослідження даних цифрових платформ та бухгалтерських даних, а також транзакційної активності підозрюваних осіб [3].

Перспективи розвитку цієї теми включають використання новітніх технологій, таких як автоматизовані системи для виявлення корупційних схем, а також створення алгоритмів для ефективного документування цифрових доказів. Крім того, важливим є вивчення міжнародного досвіду з гармонізації класифікаційних підходів, що дозволяє застосовувати найкращі практики для забезпечення незалежності експертів та ефективності розслідувань. Це дозволяє забезпечити інтеграцію з міжнародними стандартами, що підвищує ефективність боротьби з корупцією на глобальному рівні [1].

Таким чином, поєднання кримінально-правової та криміналістичної класифікацій є важливим елементом для формування чіткої правової основи боротьби з корупцією та для ефективного розслідування корупційних злочинів. Гармонізація цих двох підходів сприяє не тільки підвищенню ефективності правоохоронних органів, але й зміцненню правозастосовчої практики в цій сфері, що є важливим для боротьби з корупцією як в Україні, так і на міжнародному рівні.

Список використаних джерел:

1. Corruption Perceptions Index 2024. *Transparency International*. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2024>

2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

3. Бондаренко О. С. Концепція кримінально-правової протидії корупції: монографія. Суми : Сумський державний університет, 2021. 472 с.

Ключові слова: корупційні правопорушення, криміналістична класифікація, кримінально-правова класифікація.

Keywords: corruption offenses, forensic classification, criminal law classification.

Гресь Юлія Олегівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової
діяльності, кандидат юридичних наук, доцент*

Хижняк Євген Сергійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
декан факультету цивільної та господарської юстиції,
доцент кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової
діяльності, кандидат юридичних наук, доцент*

СПОСІБ ТА ЗНАРЯДДЯ УЧИНЕННЯ УМИСНОГО ВБИВСТВА: СЬОГОДЕННІ РЕАЛІЇ ПРАКТИКИ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

Умисне вбивство є одним із найтяжчих кримінальних правопорушень, оскільки посягає на найвищу соціальну цінність – життя людини. Його суспільна небезпечність проявляється в цілій низці аспектів, що стосуються як самої жертви і її родини, так і суспільства у цілому. Невідворотний характер настання смерті для конкретної особи призводить не лише до об'єктивного закінчення її життя, але й провокує виникнення психологічної травми у її рідних та близьких, а також осіб, що стали свідками учинення вбивства або виявили тіло. При цьому високий показник кількості вчинених умисних убивств призводить до дестабілізації суспільного порядку та створює атмосферу страху, спричиняє зниження рівня довіри громадян до правоохоронних органів та провокує поширення насильницьких практик як способу вирішення міжособистісних конфліктів.

На динаміку насильницької злочинності в Україні у цілому значний вплив чинять умови воєнного стану, що відбивається на усіх сферах функціонування суспільства. З початку воєнної агресії РФ проти України за статистикою, розміщеною на офіційному вебсайті Офісу Генерального прокурора, у 2014 році значно зросла кількість умисних вбивств, вчинених із використанням вогнепальної зброї, а наступний стрибок такого прояву злочинності відбувся у 2022 році на фоні ескалації воєнного конфлікту між РФ та Україною (див. табл.1). Однією із причин цього стало збільшення кількості нелегальної зброї, боєприпасів до неї та